

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

XII. Fit spolians spolium

urn:nbn:de:bsz:31-101049

OVID. . . . . *Carpitq; & carpitur una.*
Suppliciumq; sui est.

PLAUT. **A** *Moris artes eloquar, quemadmodum expediant, nunquam*
TRIN. **A** *Amor quemquam nisi Cupidum hominem postulat se in plagas*
Conjicere: eos cupit, eos consecratur, subdole blanditur, abre
Consulit, blandiloquentulus, Harpago.

Die

Ick vont eens op een tijdt de liefste sitten slapen,
Ick sagh haer rooden mont ick bleef op staen gapen,
Dies kreegh ick stelens lust. Maer wat een dievery!
Ick stal een kus van haer, maer sy een hert van my.
De muys ontrent het speck die eet met groot verlanghen,
Sy vat en wort ghevat; sy vanght en wort ghevanghen:
Siet wat een vreemde streck! vvat kunstjes vveet ghy lief!
Ghy sit gheruyst en slaept, en steelt noch uwen dief.

Fit spolians spolium.

Fortè super viridi Phyllis mea fronde sedebat,
Occulerat placidus lumina victa sopor.
Accedo, labra jungo labris; dumque oscula furtim
Paucula surripio, me rapit illa mihi.
Dum vorat, occulto trahitur sic piscis ab hamo,
Musque perit, gratum dum petit ore cibum.
Improba, surandi quis te neget esse peritam,
Cum vigil, in somno, fur tibi præda cadat?

En prenant, surpris.

Qui chasse au parq d'amour a bien dessein de prendre,
Mais las! va prisonier, sans y penser, se rendre.
En prenant les appasts se prennent les souris:
Voicy la chasse, amy, ou le veneur est pris.

Naer langhe loopen, moetmen't bekoopen.

ICk vvas voor desen vry, ick gingh al vvaert my luste,
 En als ick vvoelen mocht dat vvas mijn soetste ruste;
 Nu vvas ick in het graen, en dan ontrent het meel,
 Mijn t'huys vvas overal, vvant hollen had ick veel:
 Ten lesten sagh ick hier dit lekker beetjen hanghen,
 Ick proefdet maer een reys, en siet ick vvas ghevanghen:
 Nu sit ick hier en kijk. O vrienden niet te mal;
 „Een die gheduerigh loopt raect cenmael inde val.

Nimia libertas fit servitus.

Liber eram, memini, per amœna vireta ferabar;
 Nec mihi grata quies, nec satis una domus:
 Polline distento præ polline grana placebant,
 Sæpe merum pepulit, sæpius unda sitim.
 Huc tandem nidore novo me pellicit esca,
 Quam, miser! ut capi lingere, captus eram:
 Libertas nocuit. fit stulta licentia carcer,
 Omnia dum lustrat musculus antra, perit.

A la fin, se prend le fin.

MA bouche auparavant n'estoit que trop friande,
 Voulant, par chasque fois, eschanger de viande;
 Me voila pris en fin: j'ay maintenant ma part?
 Maint pert sa liberté hélas! pour peu de lard.

NIMIA

PECUDES, quae vel è stabulo vel vinculis emittuntur, majori cum impetu evagantur, quam quae nunquam alligata, aut inclusa fuerunt. Id adolescentibus saepe usi venisse compertum est; ij enim, ut ferulam timere desierunt, à labore proclives ad libidinem, in omnem ferè lasciviam erumpunt;

Imberbis juvenis, tandem custode remoto, Gaudet equis, canibusque, & aprici gramine campi,

Cereus in vitium flecti, monitoribus asper, Vitium tardus provisor, prodigus æris, (nix Sublimis, cupidusq; & amata relinquere per Tales, ut tandem lascivire desinant, in vincula nuptiarum conjiciendos, & pedicis nuptialibus alligandos ablegent ij, quibus ista cura incubit, rebus ad hoc ita prudenter dispositis, ut casu magis, aut ipsorum facto, quam parentum consilio, eod delati videantur. Idq; eo modo aliquando factitatum memini, non optimo semper successu. Quanto melius erit si ij, qui dimissi à pedagogis suo relinquuntur arbitrio, non objiciant imperium, sed mutant principem, & loco pedagogi (ut prudenter Plutarch.) rationi in posterum parentant! utinam id agat juvenus nostra, animoq; insigat aureum illud Seneca,

Minimum debet libere, cui nimium licet.

HEt Vee, dat langhe ghesloten of ghebonden heeft gestaen, plach vry wat onbesuyfelder henen te loopen als andere, 'twelck de vryheyt gewoon is. 'tGaet veeltijts so mette jonghe luyden, de welcke soo saen zy haer hant de placke ontogen hebben, ghemeenlijck terstont in alle wulpsheyt uytbersten.

*Een lonck ghesel los vanden dwangh,
Rijt, jaecht, en vlieght, en gaet zijn gang;
Licht om verleyden, stuer, en quaet
Op elck die hem ten besten raet.
In nutte dinghen gantsch onvroet,
Opsnapper van zijns vaders goet.
Gantsch moedich, vol van sotte waen,
Vol lusten, die terstont vergaen.*

De sulcke tijdelijck ten houwelijck te bestedē, en (somen seyt) een block aen't been te doen, is den raet van sommige, maer sulcx en geluckt niet altijt ten besten. 'tVare daerom te wenschen dat de lonckheyt, nu zijnde uytten dwanck der Scholen, de reden voor haer School-vrou woude aennemen, want gelijk Seneca seyt:

*Die meest mach doen zijn eyghen sin,
Die dient hem meest te binden in.*

TEREN. ADELPH.

Vxorem duxi, libertatem perdidit.

Plutarch, de Educat. Lib. in fin.

Danda est opera ut, qui voluptatibus nimis dediti sunt, & reprehensionibus minus obtemperantes, matrimonio devinciantur, quod tutissimum juvenutis vinculum est.

Op eenen

Op eene stont, komt straf, en sond'.

SOo haest de snoode rat het speck heeft aenghegrepen,
 Soo sluyt haer oock de val, daer staetse dan benepen;
 Wat is nu vanden roof? vvant met de valle slough,
 Soo vvas dat haer de schrick door al de leden jough.
 Tis niet ghenoech gheseyt, nae sonden komen plaghen;
 Een boof-wicht lijt terstont, en voelt gevvisse slaghen;
 Want op den eyghen stont dat hy de sonde doet,
 Soo comter metter daet een beul in sijn ghemoet.

Pœna, comes sceleris.

A*H quoties falsæ nos ludit imaginis error!
 Mus sibi dum fingit prandia, carcer adest.
 Et vorat, & capitur; nec erit mihi dicere promptum,
 Quid prius eveniat num sapor, ane dolor.
 Mus peccator homo est; quisquis mala gaudia carpit
 Corpore, quod pectus mordeat, intus habet.
 Pœna voluptatis comes est dolor ipsa voluptas;
 Impurus nunquam gaudia pura tulit.*

PROVERB. II. 2.

L'orgueil est il venu? aussi est venue l'ignominie.

SI tost que la Soury ronger le lard s'avance,
 La voilâ prinse au corps, tout a la mesme instance.
 Le creve-cœur est prest a l'homme qui faiçt mal;
 La peine & le peché marchent d'un pas esgal.

POENA

OMnes, quas mundus propinat, voluptates apibus non dissimiles esse, non immerito dixerim, fronte blandiuntur, postica pungunt, de sese iudicent alij, ad me quod attinet, non memini quidquam mihi unquam accidisse, cui voluptatis nomen merito tribuendum censeam. Vnicus sanè dolor corpus magis afficit, quam voluptates mille. Quid mirum? semper aliquis dolor voluptati, dolori nulla voluptas inest. Nul- lum mortalibus gaudium purum est. Id si verum in doloribus hisce temporalibus ac momentaneis, quanto magis id locum obtinebit in aeternis. Hac si vera, cum particula aliqua corporis affigitur, quanto veriora si corpus univ- ersum: si dolor unius articuli, ut puta dentis, intolerabilis nonnemini videatur, quid de exquisito animæ simul ac corporis supplicio cogitandum est? Statuamus igitur nullam hic voluptatem puram esse, vel si uspiam aliqua, certè, nisi in conscientie puritate, non inveniri; nam quemadmodum corpus voluptatum capax non est, nisi bene semperatum, ita nec animus, nisi conscientia ritè purgata.

TEn is niet ongherijmt, de werelt- sche wellusten metten byen te verghelijcken, also de selve beyde de soeticheyt inde mondt, de bitsicheyt en bitterheydt inde steert draghen. Yeder oordeele van sich selven, wat my belangt, ick derf seggen dat my noyt yet bejeghent is, dat de rechten den naem van wellust mochte ge- geven werden. Een eenige droef heyt, gaet ons veel dieper in, als dusender- ley genuchten. Ist wonder? daer en is gheen vreucht, die niet altijts wat onsoets ontrent haer en heeft: wee- dom daer en tegens en heeft nimmer- meer een soete bete, maer is over al haer selfs gelijk. Het welcke indien plaetse heeft in tijdelijcke pijn, wat sal't zijn, daer het geheele lichaem te lijden sal hebbē? Indien de pijn van een tant, ofte ander kleyn lit, onlijde- lijk wert gheacht, wat sal't zijn daer lijf en ziele gesamēlijck inde uyter- sten weedom sullen liggen? daer en is dan hier geē blytschap te verwach- ten, die recht suyver en onvermengt is: ten ware in een oprecht gesuyvert gemoet: want, gelijk een onguer en ongesont lichaē niet bequaem en is om wellust te pleghen, en in deselve smaecke te vindē, so mede in ons ge- moet, indien het niet ghesuyvert en zy, van doodelijcke wercken.

GENES. 2. 17.

DE ligno autem scientia boni & mali ne comedas, in quocunq; enim die comederis ex eo, morte morieris.

PROVERB. 11. 21.

DE main en main le meschant, ne demeurera point impuni.

K

FVMO